

NOTAT

Afrapportering af myndighedsindsatsen mod social dumping 2012 - 3. kvartal 2015

November 2015

1. kontor

Baggrund

Den tidligere regering og Enhedslisten besluttede i forbindelse med finansloven for 2012 at styrke indsatsen over for social dumping. Der blev afsat en ramme på i alt 55 mio. kr. årligt i 2012-2013 til Arbejdstilsynet, SKAT og politiet. Med finanslovsaftalen for 2013 fik Arbejdstilsynet tilført yderligere 10 mio. kr. i 2013 til indsatsen.

Aftalen om finansloven for 2014 mellem den tidligere regering, Venstre og Det Konservative Folkeparti indebar en videreførelse af den styrkede myndighedsindsats mod social dumping i perioden 2014-2017. Arbejdstilsynet, SKAT og politiet er sammen blevet bevilliget 65 mio. kr. i 2014 og 53 mio. kr. årligt i 2015 – 2017. Det fremgår af aftalen, at myndighedsindsatsen også skal have fokus på illegal arbejdskraft.

Med finanslovsaftalen *for 2015* mellem den tidligere regering, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten blev det aftalt at øge bevillingen til den fælles myndighedsindsats mod social dumping med 27,5 mio. kr. i 2015, 23 mio. kr. i 2016 samt 13 mio. kr. årligt i 2017-18.

Opsummering af de afsatte midler til de tre myndigheders initiativer fra 2015 til 2018 i mio. kr.

	2015	2016	2017	2018
I alt	80,5	76,0	66,0	13,0

Endvidere blev der med FL14 og FL15 sat en række initiativer i værk, der gav yderligere bevillinger til myndighederne.

Sammenfatning

Siden indsatsen mod social dumping startede d. 1. marts 2012 er kontrol og tilsyn med udenlandske virksomheders regelefterlevelse øget betydeligt. Myndighederne gennemfører fælles kontrolaktioner – både landsdækkende og regionale – og har daglige aktiviteter på området.

I 2015 er der sat yderligere ind i forhold til at styrke samarbejdet. Myndighederne har særlig fokus på at effektivisere kontrollerne, således at ressourcerne bruges der, hvor effekten af myndighedernes indsats er størst. Endvidere har myndighederne også haft fokus på at indhente ny viden og værktøjer, så indsatsen forbliver aktuel. Endelig har myndighederne igen i 2015 fokus på nye tendenser blandt udenlandske virksomheder, der udfører arbejde i Danmark.

For at understøtte dette arbejde er myndighederne i løbende dialog om branche- og virksomhedsudvælgelse til kontrolindsatsen med henblik på at sikre, at de mest risikofyldte brancher og virksomheder prioriteres højest.

Samarbejdet betyder, at Arbejdstilsynet, politiet og SKAT stadig bliver bedre til at understøtte hinandens myndighedsudøvelse. Myndighederne er bl.a. blevet bedre til at orientere hinanden, når en myndighed får mistanke om en overtrædelse på en anden myndigheds område. Ligeledes er myndighederne blevet bedre til at gå ud på virksomheder sammen, og til at sikre at myndighederne kommer hjem med de oplysninger, der er nødvendige for den videre sagsbehandling.

Denne afrapportering indeholder følgende elementer:

1. Styrket myndighedsarbejde mellem Arbejdstilsynet, SKAT og politi
2. Presseinitiativer
3. Arbejdstilsynets indsats
4. SKATs indsats
5. Politiets indsats
6. Styrelsen for International Rekruttering og Integrations indsats
7. Opsamling

1. Styrket myndighedssamarbejde

For at styrke det fælles myndighedssamarbejde blev der, inden indsatsen blev indledt i marts 2012, indgået samarbejdsaftale mellem Arbejdstilsynet, SKAT og politiet. Aftalen fastlægger rammerne for samarbejdet på centralt og lokalt niveau og skal sikre, at myndighederne har den nødvendige kontakt, således at de kan reagere koordineret, hurtigt og konsekvent over for udenlandske virksomheder, der overtræder reglerne. Aftalen er blevet fornyet og revideret flere gange siden.

Myndighedsindsatsen er fortsat målrettet mod virksomhederne i bygge- og anlægsbranchen, landbrug, skovbrug og gartneri, hotel- og restaurationsbranchen samt rengøring.

I løbet af de første tre kvartaler af 2015 har Arbejdstilsynet, SKAT og politiet gennemført seks landsdækkende aktioner og 27 regionale aktioner. Der er således gennemført henholdsvis 28 landsdækkende aktioner og 84 regionale aktioner i alt siden 1. marts 2012.

Der har været et mindre fald i antallet af arbejdsmiljøreaktioner i løbet af de første tre kvartaler af 2015 end gennemsnittet for 2014. Dette skyldes umiddelbart, at myndighederne har afprøvet en række brancher, hvor der har vist sig at være færre arbejdsmiljøproblemer at reagere på end fx bygge- og anlægsbranchen. Det drejer sig primært om servicebrancher som fx restauranter og hoteller samt rengøringsbranchen. Omvendt har disse brancher vist sig at være mere relevante for henholdsvis SKAT og politiet.

Arbejdstilsynet og SKAT gennemfører imellem aktionerne hver især aktiviteter over for udenlandske virksomheder og arbejdstagere, hvor der er mistanke om social dumping. Fx gennemfører Arbejdstilsynet dagligt kontrol med udenlandske virksomheder, som Arbejdstilsynet får kendskab til fx gennem anmeldelser til Ar-

bejdstilsynets hotline om udenlandske virksomheder eller via Arbejdstilsynets hjemmeside, samt ved opsøgende kørsel. SKAT har ligeledes løbende gennemført kontroller af udenlandske virksomheder og arbejdstagere på baggrund af anmeldelser fra andre projekter i SKAT eller udsøgninger mv.

Der er etableret faste kontaktveje mellem Arbejdstilsynet, SKAT og politiet, som skal sikre et smidigt og effektivt samarbejde i det daglige. Det gælder også, såfremt der på et kontrolbesøg konstateres mistanke om lovovertrædelser inden for de andre myndigheders lovområde, hvor dette indberettes til den pågældende myndighed. Fx indberetter Arbejdstilsynet til SKAT hver gang, en virksomhed ikke er anmeldt i RUT.

Der afholdes løbende dialogmøder med arbejdsmarkedets parter. Senest i sommeren 2014, hvor Arbejdstilsynet, SKAT og politiet har givet en status for myndighedssamarbejdet, og arbejdsmarkedets parter har budt ind med deres oplevelser i relation til myndighedsindsatsen.

Som led i finanslovsaftalen for 2013 og med ændringen af udstationeringsloven, som er trådt i kraft 1. juli 2013, har Arbejdstilsynet fået adgang til at udstede administrative bøder til udenlandske virksomheder, der ikke er anmeldt i RUT.

2. Presseinitiativer

En del af den samlede myndighedsindsats mod social dumping består i at skabe synlighed om temaet, indsatserne og de opnåede resultater.

Tidligere har Arbejdstilsynet eller SKAT udsendt en fælles pressemeddelelse efter hver landsdækkende aktion, men i 2015 udsendes kun en fælles pressemeddelelse, hvis aktionen medfører erfaringer, der kan forventes at være interessante for pressen. På forespørgsel har de tre myndigheder udtalt sig til landsdækkende og regionale nyhedsmedier efter udsendelsen af pressemeddelelserne. Arbejdstilsynet offentliggør samtidig sine resultater på www.at.dk.

Der har generelt været stor opmærksomhed om indsatsen, særligt lige efter de landsdækkende aktioner.

3. Arbejdstilsynets indsats mod social dumping

Arbejdstilsynet har – som led i sin tilsynsvirksomhed – også til opgave at føre tilsyn med, at udenlandske virksomheder overholder den danske arbejdsmiljølovgivning. Det er endvidere Arbejdstilsynets opgave at kontrollere, at udenlandske virksomheder har foretaget anmeldelse til RUT, og at anmeldelsen er fyldestgørende og korrekt i forhold til reglerne.

Som led i indsatsen mod social dumping har Arbejdstilsynet gennemført følgende aktiviteter:

- Der er oprettet task forces i hvert af Arbejdstilsynets tre tilsynscentre. Tilsynscenter Øst (der også dækker hovedstadsområdet) er landskoordinerende center.
- Arbejdstilsynet koordinerer myndighedssamarbejdet, herunder afholdelsen af de fælles landsdækkende og regionale aktioner, samt dialogmøder med parterne.

- I forbindelse med sin daglige drift fører Arbejdstilsynet tilsyn med udenlandske virksomheder, der er anmeldt til RUT. Derudover fører Arbejdstilsynet også tilsyn med udenlandske virksomheder, der ikke er anmeldt til RUT, fx via opsøgende kørsel på bl.a. villaveje, hvor der bygges privat.
- På baggrund af de opbyggede erfaringer med tilsyn med udenlandske virksomheder har Arbejdstilsynet udvidet sit branchefokus til også at fokusere på bl.a. restaurations- og autobranchen.
- Der blev i forbindelse med finanslovsaftalen for 2014 afsat midler til at kontrollere virksomheder med fx udenlandsk ejer, som er oprettet i CVR som danske virksomheder og dermed ikke skal i RUT, og hvor der er en formodning om, at arbejdsmiljøet er dårligt. Arbejdstilsynet er nu i gang med at udsøge relevante virksomheder i CVR og føre kontrol med dem.
- Borgere, hvervgivere eller virksomheder, som har mistanke om, at en udenlandsk virksomhed udfører arbejde i Danmark uden at være anmeldt i RUT, kan kontakte Arbejdstilsynet gennem en hotline om udenlandske virksomheder.

Resultater

Landsdækkende aktioner tager udgangspunkt i kontrol med et bredt udsnit af arbejdssteder fordelt over hele landet i udvalgte brancher.

Nedenfor (tabel 3.1) ses resultaterne af Arbejdstilsynets indsats i forbindelse med de landsdækkende fællesaktioner i 2012, 2013, 2014 og 1.-3. kvartal 2015. Der er gennemført seks landsdækkende aktioner i 2012, otte i 2013, otte i 2014 og seks i 2015.

Tabel 3.1 Resultater af de landsdækkende fællesaktioner 1. marts 2012 - 30. september 2015

Fælles kontrolaktion	2012	2013	2014	2015
Besøg på landsplan				
Antal besøgte arbejdssteder	590	687	766	470
Antal besøgte virksomheder	845	1006	942	581
Besøg fordelt på branche				
Bygge/anlæg	416	539	458	178
Service, restauration og rengøring	107	11	197	180
Det grønne område	44	94	47	26
Industri	8	18	16	41
Øvrige	14	25	48	44
Virksomhedernes nationalitet				
Danske	539	574	647	409
Udenlandske	306	431	295	172
Mulige straffesager ift. RUT				
Mulige straffesager ift. RUT	73	59	54	23
Antal arbejdsmiljøreaktioner				
Danske virksomheder ¹	192	362	485	343
Udenlandske virksomheder	87	209	168	60

Kilde: Arbejdstilsynet. Tallene kan på grund af løbende opgørelser ændre sig lidt over tid.

¹ Mellem 30 % og 80 % af disse reaktioner er samlet set givet til danske virksomheder, der har indlejet udenlandsk arbejdskraft (de såkaldte "arme-ben-virksomheder").

Som det fremgår af tabel 3.1, har Arbejdstilsynet på de 28 gennemførte fælles landsdækkende aktioner, der er gennemført siden 1. marts 2012, besøgt i alt 3.373 virksomheder, som i alt har fået 1.906 arbejdsmiljøreaktioner. Forholdsmæssigt svarer det til, at godt hver anden virksomhed har fået en reaktion fra Arbejdstilsynet på fællesaktionerne.

På de landsdækkende fællesaktioner har de udenlandske virksomheder i gennemsnit fået færre reaktioner end de danske. Det kan bl.a. skyldes, at en række danske virksomheder i de besøgte brancher i vid udstrækning baserer sig på indlejet arbejdskraft, fx i form af udenlandske enkeltmandsvirksomheder, hvor bl.a. instruktionen til den enkelte medarbejder i nogle tilfælde er utilstrækkelig. Eventuelle arbejdsmiljøreaktioner går derfor til den danske virksomhed, mens besøget – og en eventuel RUT-tiltaleindstilling – registreres på den udenlandske virksomhed.

Arbejdstilsynets samlede reaktioner og besøgte udenlandske virksomheder

I perioden 1. januar 2012 - 30. september 2015 har Arbejdstilsynet besøgt i alt godt 23.300 arbejdssteder for at kontrollere udenlandske virksomheder. I alt har Arbejdstilsynet ført tilsyn med godt 8.800 udenlandske virksomheder i perioden. Besøgene er gennemført som led i Arbejdstilsynets daglige drift, herunder opsøgende kørsel, samt de afholdte fællesaktioner, jf. ovenfor.

Arbejdstilsynets samlede antal reaktioner til udenlandske virksomheder

Nedenstående skema viser fordelingen af arbejdsmiljø reaktioner til udenlandske virksomheder.

3.2 Fordeling af reaktioner til udenlandske virksomheder

Antal reaktioner	Forbud	Strakspåbud	Påbud	Vejledninger + andet	I alt
Ulykkesrisici	203	2.004	10	37	2.254
Krav til egenindsats fx lovpligtig uddannelse (stilladsuddannelse), APV	1	312	1.159	29	1.501
Kemiske og biologiske belastninger	8	443	8	18	477
Ergonomisk arbejdsmiljø	5	181	6	35	227
Støj	0	92	3	2	97
Bygherre, udbyder mv.	0	13	1	0	14
Hudbelastninger	0	2	0	2	4
Psykisk arbejdsmiljø	0	6	5	2	13
Områder uden for arbejdsmiljøloven, fx rygelov	0	90	16	0	106
Andet	0	154	6	16	176
I alt	217	3.297	1.214	141	4.869

Kilde: Arbejdstilsynet. Tallene kan på grund af løbende opgørelser ændre sig lidt over tid.

I alt er der over perioden 1. januar 2012 - 30. september 2015 givet 4.869 reaktioner til udenlandske virksomheder. Det svarer forholdsmæssigt til, at godt hver anden virksomhed har fået en reaktion fra Arbejdstilsynet. Dette er lavt i forhold til alle tilsyn, Arbejdstilsynet gennemfører, men tallene er ikke sammenlignelige. Fx er mange tilsyn med udenlandske virksomheder på ganske små byggepladser, hvor der kun udføres ganske få arbejdsopgaver, mens mange risikobaserede tilsyn er på

større virksomheder, hvor der foregår mange forskellige arbejdsopgaver. Og dermed er der stor forskel på, hvad Arbejdstilsynet kan reagere på. Tabel 3.3 viser, at knap 3/4 af reaktionerne drejer sig om alvorlige overtrædelser af arbejdsmiljølovgivningen (forbud og strakspåbud).

Generelt lever udenlandske virksomheder, som er anmeldt i RUT, i højere grad op til arbejdsmiljølovgivningen end udenlandske virksomheder, der ikke overholder RUT-anmeldepligten. I gennemsnit får 55 procent af de udenlandske virksomheder (arbejdssteder), der ikke er i RUT, en alvorlig arbejdsmiljøreaktion (fx strakspåbud eller forbud mod at fortsætte arbejde fordi, der er alvorlig fare for fx nedstyrning). Til sammenligning er det kun 2 procent af de udenlandske virksomheder (arbejdssteder), der er i RUT-registret, der får en alvorlig arbejdsmiljøreaktion. En ikke uvæsentlig del af de registrerede virksomheder fungerer dog som indlejet arbejdskraft og vil derfor sjældent få påbud, da det vil gå til den virksomhed, der fungerer som deres arbejdsgiver (se tabel 3.3).

3.3 Kvartalsvis fordeling af afgørelser til udenlandske virksomheder.

	1. kv. 2012	2. kv. 2012	3. kv. 2012	4. kv. 2012	1. kv. 2013	2. kv. 2013	3. kv. 2013	4. kv. 2013	
Forbud	12	20	9	17	9	12	25	18	
Strakspåbud	91	146	131	301	214	194	244	295	
Påbud	17	42	59	142	132	125	82	101	
I alt	120	208	199	460	355	331	351	414	
	1. kv. 2014	2. kv. 2014	3. kv. 2014	4. kv. 2014	1. kv. 2015	2. kv. 2015	3. kv. 2015		I alt
Forbud	21	15	15	10	7	13	14		217
Strakspåbud	256	261	288	253	228	220	175		3.297
Påbud	87	73	81	75	65	85	48		1.214
I alt	364	349	384	338	300	318	237		4.728

Kilde: Arbejdstilsynet. Tallene kan på grund af løbende opgørelser ændre sig lidt over tid.

De besøgte virksomheders oprindelseslande i procentfordeling

Tabel 3.4 giver en oversigt over de af Arbejdstilsynet besøgte arbejdssteder opdelt efter virksomhedernes nationalitet. Besøgene er foretaget fra 1. januar 2012 til 30. september 2015. Her ses det, at langt størstedelen af de besøgte arbejdssteder hører til polske og tyske virksomheder.

3.4 Besøgte arbejdssteder opdelt efter virksomhedernes nationalitet

	2012	2013	2014	2015
Polen	41,9 %	38,7 %	39,5 %	46,8 %
Tyskland	19,7 %	22,3 %	22,0 %	16,3 %
Litauen	7,4 %	7,7 %	5,0 %	3,6 %
Italien	1,8 %	2,7 %	2,7 %	3,4 %
Slovakiet	5,7 %	3,2 %	2,0 %	2,8 %
Tjekkiet	1,9 %	1,1 %	1,9 %	2,2 %
Sverige	2,7 %	3,9 %	2,5 %	2,2 %
Holland	1,6 %	1,4 %	2,1 %	1,3 %
Storbritannien	2,0 %	2,0 %	2,8 %	1,1 %
Rumænien	0,9 %	1,3 %	0,4 %	0,6 %

Letland	2,3 %	1,3 %	1,1 %	0,3 %
Øvrige (fx sydeuropæiske lande)	12,1 %	14,4 %	18,0 %	19,4 %
I alt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Kilde: Arbejdstilsynet. Tallene kan på grund af løbende opgørelser ændre sig lidt over tid.

RUT – Registret for Udenlandske Tjenesteydere

Hvis Arbejdstilsynet konstaterer, at der ikke er sket korrekt anmeldelse til RUT, udarbejdes der en indstilling til politiet om at rejse tiltale mod virksomheden, eller Arbejdstilsynet udsteder et administrativt bødeforelæg. Desuden orienteres SKAT om forholdet.

I perioden 1. januar 2012 – 30. september 2015 har Arbejdstilsynet sendt 1.050 tiltaleindstillinger for manglende eller mangelfuld anmeldelse i RUT til politiet med anmodning om retslig tiltale, jf. tabel 3.5. Antallet af straffesager har holdt sig nogenlunde stabilt, siden Arbejdstilsynet blev myndighed på området. Langt størstedelen af indstillingerne drejer sig om manglende anmeldelse til RUT, mens de øvrige vedrører urigtige eller mangelfulde anmeldelser. Desuden er der udstedt 609 administrative bøder om manglende eller mangelfuld RUT-anmeldelse siden 1. juni 2013, hvor Arbejdstilsynet fik mulighed for at udstede administrative bødeforelæg på udstationeringsområdet.

Tabel 3.5 Tiltaleindstillinger og administrative bøder for manglende eller mangelfuld anmeldelse i RUT

	1. kv. 2012	2. kv. 2012	3. kv. 2012	4. kv. 2012	1. kv. 2013	2. kv. 2013	3. kv. 2013	4. kv. 2013	
Antal tiltaleindstillinger	100	112	102	125	81	87	70	45	
Antal administrative bøder	-	-	-	-	-	-	22	92	
I alt	100	112	102	125	81	87	92	137	
	1. kv. 2014	2. kv. 2014	3. kv. 2014	4. kv. 2014	1. kv. 2015	2. kv. 2015	3. kv. 2015		I alt
Antal tiltaleindstillinger	52	45	62	72	36	22	39		1.050
Antal administrative bøder	65	70	71	107	53	66	63		609
I alt	117	115	133	179	89	88	102		1.659

Kilde: Arbejdstilsynet. Tallene kan på grund af løbende opgørelser ændre sig lidt over tid.

I nedenstående tabel (tabel 3.6) redegøres for, hvordan administrative bødeforelæg for RUT-overtrædelser fordeler sig, alt efter hvad der er sket i sagen efter Arbejdstilsynet udstedte bødeforelægget.

Tabel 3.6 Fordeling af administrative bøder for mangelfuld anmeldelse i RUT

	2013	2014	2015	I alt
Antal RUT administrative bødeforelæg i alt	113*	312	188	613
-Antal vedtagne og betalte administrative bødeforelæg	30	100	66	196
-Antal vedtagne, men ikke betalte, administrative bødeforelæg	20	19	19	58
-Frist for vedtagelse/betaling ikke overskredet	0	37	33	70
-Henlagt af AT pga. nye oplysninger	1	9	4	14
-Antal sager overgivet til politiet pga. manglende vedtagelse eller indsigelse til administrative bødeforelæg	62	147	66	275

Kilde: Arbejdstilsynet. Tallene kan på grund af løbende opgørelser ændre sig lidt over tid.

*Arbejdstilsynet fik mulighed for at afgøre RUT-sager med et administrativt bødeforelæg den 1. juli 2013.

I sager, der ikke er egnet til at blive afgjort med et administrativt bødeforelæg – fx hvis der er uklarhed om, hvem bøden skal sendes til – fremsender Arbejdstilsynet en tiltaleindstilling til politiet med henblik på, at der rejses sigtelse mod den pågældende udenlandske virksomhed for overtrædelse af udstationeringsloven, jf. tabel 3.5.

Hotline om udenlandske virksomheder

Arbejdstilsynet har som beskrevet oven for etableret en hotline om udenlandske virksomheder i Arbejdstilsynets Call Center. Endvidere kan Arbejdstilsynet modtage elektroniske anmeldelser via Arbejdstilsynets hjemmeside.

Arbejdstilsynet har modtaget 3.668 opkald til hotlinen om udenlandske virksomheder samt til anmeldeordningen på at.dk siden 1. januar 2012, jf. tabel 3.7. Opkaldene og de elektroniske anmeldelser fordeler sig således:

- Fra faglige organisationer: 1.674
- Fra private hvervgivere: 44
- Fra professionelle hvervgivere: 53
- Fra andre (fx fra borgere): 1.897

Tabel 3.7 Antal af anmeldelser og opkald til hotlinen om udenlandske virksomheder

	1. kv. 2012	2. kv. 2012	3. kv. 2012	4. kv. 2012	1. kv. 2013	2. kv. 2013	3. kv. 2013	4. kv. 2013	
Antal opkald og anmeldelser	173	308	293	373	211	316	312	258	
	1. kv. 2014	2. kv. 2014	3. kv. 2014	4. kv. 2014	1. kv. 2015	2. kv. 2015	3. kv. 2015		I alt
Antal opkald og anmeldelser	172	188	243	230	167	213	211		3.668

Kilde: Arbejdstilsynet. Tallene kan på grund af løbende opgørelser ændre sig lidt over tid.

Siden etableringen har hotlinen udviklet sig til at være et vigtigt redskab for Arbejdstilsynet, fordi de mange anmeldelser er med til at gøre det nemmere for Arbejdstilsynet at lokalisere og dermed føre tilsyn med arbejdssteder med udenlandske virksomheder.

Arbejdstilsynets erfaringer

- Der er mange eksempler på, at udenlandske virksomheder anvender forældede arbejdsmetoder, har mere fysisk arbejde, samt bruger et lavere niveau af teknologisk udstyr, end det er sædvanligt for det danske arbejdsmarked.
- Arbejdstilsynet oplever en fortsat tendens til meget lidt eller dårligt fungerende kommunikation på byggepladser, hvor udenlandske virksomheder opererer.
- Desuden ser Arbejdstilsynet eksempler på, at udenlandsk arbejdskraft tilbydes kummerlige eller slet ingen velfærdsforanstaltninger (fx ingen spiseplads, toilet og badefaciliteter m.m.) og bor på arbejdsstedet under meget tarvelige kår. Endvidere har Arbejdstilsynet i et stigende antal tilfælde vi-

deregivet oplysninger til politiet på baggrund af mistanke om illegal arbejdskraft.

- Især i bygge- og anlægsbranchen ser Arbejdstilsynet jævnligt, at en dansk virksomhed officielt fungerer som hovedentreprenør med en række enkeltmandsvirksomheder som underentreprenører, men enkelte ”ejere” af enkeltmandsvirksomhederne er ikke altid klar over, at de er selvstændige og ikke ansatte. Derved kan hovedentreprenøren (arbejdsgiveren) undgå mange af kravene i bl.a. arbejdsmiljøloven.
- Arbejdstilsynets erfaringer fra rengøringsbranchen viser, at udenlandsk arbejdskraft her typisk er direkte ansat i danske virksomheder. Der anvendes ofte forældede og nedslidende arbejdsmetoder.
- Arbejdstilsynet møder oftere end tidligere udenlandsk arbejdskraft, der ikke vil udtale sig til Arbejdstilsynet eller forsvinder fra arbejdspladsen.
- Det er fortsat Arbejdstilsynets erfaring, at udenlandske virksomheder opererer i hele landet. Dog er de særligt koncentreret i Københavnsområdet og Nordsjælland.
- Mange udenlandske virksomheder ønsker at overholde reglerne, men der er en gruppe af udenlandske virksomheder og danske virksomheder med udenlandsk arbejdskraft, som konsekvent overtræder reglerne og har et arbejdsmiljø under almindelig standard.

4. SKATs indsats mod social dumping

SKATs indsats i myndighedssamarbejdet mod social dumping består i at sikre regeloverholdelse på skatte- og afgiftsområdet. Dette sikres gennem kontrolindsatser rettet mod brancher, hvor risikoen for overtrædelse af reglerne anses for at være størst. Der er i myndighedssamarbejdet løbende dialog om branche- og virksomhedsudvælgelse med henblik på at sikre, at de mest risikofyldte brancher og virksomheder prioriteres højest.

Som led i indsatsen har SKAT gennemført følgende aktiviteter:

- *SKATs særlige indsatsprojekt mod social dumping*
Der er i SKAT oprettet et særligt indsatsprojekt, der varetager den samlede opgave vedrørende social dumping gennem fælles aktioner, løbende kontroller og sagsbehandling mv. på landsplan. I dette projekt har SKAT gennemført det konkrete indsats samarbejde med Arbejdstilsynet og politiet. Aktionerne skaber opmærksomhed, har stor synlighed og medvirker til holdningsbearbejdning. Herved øges den oplevede opdagelsesrisiko.
- *SKATs projekt ”Styrket kontrol”*
SKATs indsatsprojekt ”Styrket kontrol” blev etableret med baggrund i aftale af den 8. november 2012 mellem den daværende regering og Enhedslisten om styrket kontrol over for udenlandske virksomheders levering af tjenesteydelser og udstationering af arbejdstagere. Projektet har til formål at sikre, at udenlandske virksomheder, der opererer i Danmark, reelt er registreret i deres hjemland.

Der er løbende blevet foretaget søgninger i RUT-registreret over de udenlandske momsnumre, som herefter er blevet verificeret ved opslag i det fælleseuropæiske system VIES (system for udveksling af momsoplysninger) eller i uden-

landske registreringsdatabaser for at få konstateret, om virksomhederne har været registreret i hjemlandet. I perioden fra den 1. januar til den 30. september 2015 er der verificeret godt 2700 virksomheder. Verifikationsgraden ved opslag i VIES var på ca. 55 pct.

I november 2013 blev foretaget et forsøg på en total verificering af alle RUT-registreringerne, dvs. både opslag i VIES, opslag i udenlandske registre samt manuelle henvendelser til de virksomheder, der ikke kunne verificeres ved databaseopslag, eller kompetente myndighed i det respektive land. Denne gennemgang har givet et statistisk overblik over verifikationsgraden for en konkret periode og viste, at ca. 95 pct. af de udenlandske virksomheder kunne verificeres som registreret i hjemlandet. Samlet set kan det på denne baggrund konkluderes, at verifikationsgraden fremstår som meget høj vedrørende de udsøgte udenlandske virksomheder.

Der bliver foretaget kontroller blandt de virksomheder, som enten ikke har kunnet verificeres eller ikke har angivet et momsnummer. De kontrolrelevante sager er valgt på baggrund af en risikovurdering med det formål at sikre korrekt registrering og dermed korrekt afregning af moms og skat.

- *Det særlige vejledningsinitiativ*

Med finanslovsaftalen for 2015 er der afsat 5 mio. kr. i 2015 til styrkelse af kendskabet til den danske model målrettet udenlandske virksomheder og deres arbejdskraft. Heraf er 0,5 mio. kr. afsat til SKAT. Vejledningen gennemføres i et samarbejde mellem Arbejdstilsynet, SKAT og Erhvervsstyrelsen i form af dialogmøder på strategisk udvalgte steder i hele landet.

Der er afholdt møder på en større byggeplads i det indre København, blandt rumænske og polske arbejdstagere i Nordjylland og blandt virksomhedsledere tilknyttet Metroselskabet i København. SKAT orienterer om reglerne for skattepligt, selvangivelse, arbejdsudlejeskatning og selvstændige kontra lønmodtagere. Derudover orienteres der om SKATs webservices for udlændinge mv. De første evalueringer fra møderne giver positive tilbagemeldinger. De næste møder afholdes i løbet af november/december 2015.

- *Fremadrettede reguleringer og vejledning*

I tilknytning til kontrolindsatsen har der været foretaget ændring i mange virksomheders registrerings- og afregningsforhold med henblik på at sikre korrekt regelefterlevelse fremadrettet. SKAT har gennem vejledning hjulpet virksomhederne i en række forhold, så indberetningen af skat og moms bliver korrekt. Der er endvidere blevet vejledt i registrering for moms – specielt når der er blevet arbejdet for en ikke-erhvervsdrivende (fx privat husejer). Endvidere er der givet vejledning om registrering af ansatte for kildeskat (A-skat), om reglerne for arbejdsudleje, om anvendelse af udenlandsk registrerede biler, skiltningsregler på byggepladser samt om skiltningsregler på erhvervmæssigt anvendte varevogne.

I 2015 forventes det, at der bliver anvendt 63 årsværk til bekæmpelse af social dumping, hvoraf de 15 årsværk bliver anvendt i projekt ”Styrket kontrol”.

Det vil ofte være et tids- og ressourcekrævende opklarings- og undersøgelsesarbejde, når SKAT undersøger, om der skal ske en ændring af pligtige skatter og/eller afgifter. Det kan fx være tilfælde, hvor det er undersøgt, om en udenlandsk virksomhed eller person reelt er skattepligtig til Danmark. Dette vil kunne indebære sagsbehandlingsaktiviteter såsom kontakt til skattemyndighederne i virksomhedens hjemland, indhentning af kontoudtog i pengeinstitut, korrespondance med virksomheden i hjemlandet eller dennes repræsentant m.v. Resultatet heraf viser sig derfor ofte først på længere sigt.

Reguleringer

I perioden fra primo 2012 til udgangen af 3. kvartal 2015 har SKAT som led i den fælles myndighedsindsats gennemført i alt knap 7.200 kontroller. Ved en kontrol forstås SKATs sagsregistrering på en virksomhed eller en person efter gennemgang af de pågældendes skatte- og afgiftsforhold. Af disse er ca. 1.100 kontroller ved periodens udgang ikke afsluttede. Der er foretaget samlede reguleringer af indkomst, moms og skat på i alt ca. 391 mio. kr. Heri indgår reguleringer fra foreløbige afgørelser på igangværende kontroller med i alt ca. 93 mio. kr. Stigningen i tredje kvartal af 2015 i omfanget af foreløbige reguleringer på igangværende kontroller kan henføres til et større sagskompleks med mange reguleringer. Samlet er der således afsluttet ca. 6.100 kontroller og gennemført reguleringer på ca. 298 mio. kr., *jf. tabel 4.1.*

Det skal bemærkes, at de opgjorte reguleringer ikke svarer til det skattemæssige merprovenu forbundet med indsatsen, *jf. boks 1.*

Boks 1. Reguleringer

Reguleringer kan være ændringer af en virksomheds angivelser af indkomst, moms, arbejdsudlejeskat eller indeholdte skattebeløb for ansatte. Det kan også være ændringer af en lønmodtagers indkomst eller fradrag. Reguleringer kan både være i opad- eller nedadgående retning, og der er således tale om bruttobevægelser. Der er dog langt overvejende tale om forhøjelser.

Det skal understreges, at de opgjorte reguleringer ikke svarer til skattemæssigt merprovenu, dels fordi en del af reguleringerne som nævnt måles på indkomst (skattebasen), dels fordi der som nævnt er tale om bruttobevægelser, og dels fordi en del af sagerne vil give sig udslag i restancer, som ikke nødvendigvis kan blive inddrevet (på grund af konkurser mv.).

Reguleringer kan være bagudrettede, hvor det medfører opkrævning hos den, der reguleres, eller der kan være truffet en afgørelse med fremadrettet virkning. I opgørelsen af de foretagne reguleringer indgår den fremadrettede virkning ikke.

4.1 SKATs reguleringer fordelt på hovedbrancher (afsluttede kontroller)

	2012		2013		2014		2015 (1.-3. kvartal)		I alt	
	Antal	Mio. kr.	Antal	Mio. kr.	Antal	Mio. kr.	Antal	Mio. kr.	Antal	Mio. kr.
Bygge og anlæg	568	9,8	1069	30,7	1312	51,8	754	62,9	3703	156,2
Service	186	16,4	118	8,0	247	16,8	300	16,1	851	57,3
Det grønne område	139	5,7	208	6,1	177	15,8	188	10,5	712	38,1
Øvrige	157	5,7	182	11,4	203	14,3	258	15,7	800	47,1
I alt	1050	37,6	1577	56,2	1939	98,7	1500	105,2	6066	297,7

Kilde: SKAT

Ca. 60 pct. af SKATs kontroller i perioden fra 2012 til den 30. september 2015 er gennemført inden for byggebranchen, der tegner sig for ca. halvdelen af reguleringsbeløbet. I gennemsnit resulterer en kontrol inden for byggebranchen således i lavere reguleringsbeløb end kontroller inden for de øvrige områder. Når der foretages kontroller på en byggeplads, er det sjældent på forhånd kendt, hvilke virksomheder der træffes, hvorimod fx en kontrol i en restauration eller en rengøringsvirksomhed i servicebranchen som udgangspunkt vil være rettet mod én udvalgt virksomhed.

I 2012 har SKAT foretaget godt 1.400 kontroller, og heraf er afsluttet 1.050. Der er i 94 tilfælde foretaget reguleringer på i alt knap 38 mio. kr.

I 2013 har SKAT foretaget godt 1.700 kontroller, og heraf er afsluttet knap 1.600. Der er i 324 tilfælde foretaget reguleringer på i alt godt 56 mio. kr.

I 2014 har SKAT foretaget knap 2.100 kontroller, og heraf er afsluttet godt 1.900. Der er i 366 tilfælde foretaget reguleringer på i alt knap 100 mio. kr. Hertil kommer reguleringer fra 26 foreløbige afgørelser på yderligere ca. 12 mio. kr. Ved udgangen af 2014 havde SKAT en beholdning på ca. 600 kontrolsager, der endnu ikke var færdigbehandlet.

I 2015 har SKAT til og med tredje kvartal foretaget ca. 1.950 kontroller. Der er af disse samt af de igangværende kontroller primo året afsluttet 1.500 kontroller indtil den 30. september 2015. Der er i ca. 350 tilfælde foretaget reguleringer på i alt godt 105 mio. kr. Hertil kommer reguleringer fra ca. 330 foreløbige afgørelser på yderligere ca. 93 mio. kr. Ved udgangen af 3. kvartal 2015 havde SKAT en beholdning på ca. 1100 kontrolsager, der endnu ikke var færdigbehandlede.

I et stort antal tilfælde gennemføres både regulering af indkomst, moms mv. og ændring i registreringerne vedrørende skatte- og afgiftsmæssige forhold, *jf. tabel 4.2*. Det betyder, at der er en fremadrettet virkning for de berørte personer/virksomheders afregningsforhold. Det er vanskeligt at skønne over størrelsen af den fremadrettede virkning af disse reguleringer.

Som resultat af kontrollerne i 2012-2015 er i alt ca. 460 udenlandske virksomheder registreret til fremadrettet enten at skulle afregne dansk arbejdsudlejerskat eller ændret fra at være udenlandsk enkeltmandsvirksomhed uden ansatte til at være lønansat i dansk firma med indeholdelse af A-skat mv.

Herudover er der statueret skattepligt for udenlandske virksomheder og arbejdstagere. I disse kontroller er der foretaget bagudrettede reguleringer på i alt godt ca. 93 mio. kr. (beløbet indgår i det samlede reguleringsbeløb, jf. tabel 4.1). Ca. 30 pct. af det samlede reguleringsbeløb på ca. 298 mio. kr. i perioden fra 2012 til den 30. september 2015 kan henføres til denne type kontroller, der også kan indeholde reguleringer for moms.

4.2 Reguleringer af indkomst mv., som følge af ændret skattepligt

	2012	2013	2014	2015 (1.-3. kvartal)	I alt
Oplysninger sendt til udlandet, antal sager	45	68	195	133	441
Entreprise ændrte til løn/arbejdsudleje, antal sager	63	165	150	79	457
Skattepligtsager, antal sager	13	48	83	136	271
Regulering, ændret skattepligt (mio. kr.)	18,8	17,6	31,2	24,9	93,2

Kilde: SKAT.

Foruden de gennemførte reguleringer er i alt 184 kontrolsager udtaget til behandling for evt. strafferetligt ansvar.

De besøgte virksomheders oprindelseslande

På fællesaktionerne har SKAT ofte konstateret, at de udenlandske virksomheder er underentreprenører til danske virksomheder, eller at der er tale om udenlandske arbejdere, der er ansat hos danske virksomheder. Aktionerne omfatter derfor ofte også en kontrol af de danske virksomheders anvendelse af udenlandske ansatte eller underentreprenører. Derfor figurerer Danmark øverst på listen over de kontrollerede virksomheders oprindelsesland, jf. tabel 4.3 (opgørelserne efter nationalitet er opgjort på afsluttede sager i året). Indtil 30. september 2015 er der afsluttet sager på 39 forskellige nationaliteter.

4.3 Besøgte virksomheder efter nationalitet

	2012		2013		2014		2015 (1.-3. kvartal)	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Danmark	708	67	972	62	983	51	818	55
Polen	155	15	363	23	529	27	273	18
Litauen	57	6	64	4	120	6	67	4
Tyskland	48	5	77	5	82	4	65	4
Rumænien	22	2	9	1	44	2	104	7
Letland	23	2	17	1	16	1	13	1
Storbritannien	1	0	6	0	38	2	15	1
Slovakiet	0	0	2	0	13	1	4	0
Sverige	3	0	3	0	17	1	18	1
Tjekkiet	0	0	0	0	10	1	11	1
Øvrige	33	3	64	4	87	4	112	8
I alt	1050	100	1577	100	1939	100	1500	100

Kilde: SKAT

Eksempler på sager, SKAT har behandlet

Nedenfor skitseres nogle eksempler, som SKAT har afdækket i forbindelse med indsatsen mod social dumping:

- Danske virksomheders entreprisekontrakter indgået med udenlandsk registrerede enkeltmandsvirksomheder uden ansatte. Det er et skattemæssigt problem, hvis der i virkeligheden er tale om et ansættelsesforhold og ikke en entreprise. Det vurderes, om samarbejdsforholdet skal ændres fra entreprise til ansættelsesforhold, hvorefter den danske hvervgiver skal indeholde kildeskat mv.
- Entreprisekontrakter med virksomheder registreret i udlandet, hvor der er ansatte i den udenlandske virksomhed, der er beskæftiget i Danmark. Det er et skattemæssigt problem, hvis der i virkeligheden er tale om arbejdsudleje og ikke en entreprise. I disse tilfælde kontrolleres blandt andet, om samarbejdsforholdet skal ændres fra entreprise til arbejdsudleje, hvorefter den danske hvervgiver skal indeholde arbejdsudlejeskat mv.
- Konstatering af virksomhedsejers eller ansattes manglende selvangivelse, lavt privatforbrug, forkerte fradrag eller indkomst og mistanke om sort arbejde, der medfører indkomstforhøjelser.
- Vurdering af udenlandske virksomheder og ansattes aktivitet i Danmark med henblik på korrekt fastlæggelse af moms- og skattepligtsregistrering.

5. Politiets indsats mod social dumping

Politiets opgaver består i at yde bistand til SKAT og Arbejdstilsynets administrative kontrolarbejde, foretage kontrol af udlændinges opholds- og arbejdsgrundlag samt efterforske formodede strafbare forhold. Politiets indsats udmøntes ved deltagelse i de fælles kontrolaktioner samt ved sagsbehandling i sager om overtrædelse af registreringspligten i RUT.

Politiet har som ved de tidligere indsatsperioder udarbejdet en national operationsplan til brug for udmøntningen af den styrkede indsats mod social dumping i indsatsperioden 2015-18. Operationsplanen omfatter bl.a. en række strategiske mål, en redegørelse for ansvarsfordelingen i politiet i relation til indsatsens udførelse samt retningslinjer for en opfølgning på indsatsen.

Derudover afholder Rigspolitiet kvartalsmæssige møder med politikredsene, hvor bl.a. indsatsen mod social dumping drøftes.

I forbindelse med indsatsen mod social dumping har politiet i perioden 2012 – 30. september 2015 registreret følgende:

Tabel 5.1: sager vedr. Registret for Udenlandske Tjenesteydere – anmeldelser

	1. kv. 2012	2. kv. 2012	3. kv. 2012	4. kv. 2012	1. kv. 2013	2. kv. 2013	3. kv. 2013	4. kv. 2013	
Tjenesteydere	49	110	95	110	77	92	59	38	
Hvervgiver	14	23	41	20	39	31	33	57	
	1. kv. 2014	2. kv. 2014	3. kv. 2014	4. kv. 2014	1. kv. 2015	2. kv. 2015	3. kv. 2015		I alt
Tjenesteydere	62	47	66	42	28	19	34		928
Hvervgiver	25	30	35	22	13	23	16		422

Kilde: Politiet

Tabel 5.2: sager vedr. Registret for Udenlandske Tjenesteydere – sigtelser

	1. kv. 2012	2. kv. 2012	3. kv. 2012	4. kv. 2012	1. kv. 2013	2. kv. 2013	3. kv. 2013	4. kv. 2013	
Tjenesteyder	21	47	66	78	77	75	91	45	
Hvervgiver	4	21	19	28	26	33	45	29	
	1. kv. 2014	2. kv. 2014	3. kv. 2014	4. kv. 2014	1. kv. 2015	2. kv. 2015	3. kv. 2015		I alt
Tjenesteyder	65	51	52	45	50	25	12		800
Hvervgiver	50	18	24	22	28	14	19		380

Kilde: Politiet

Tallene for 2012-2014 er baseret på antal registrerede sager i POLSAS pr. 31. december i pågældende år, og tallene for 2015 er pr. 30. september 2015.

Det skal bemærkes, at oplysningerne er behæftet med stor usikkerhed, da POLSAS er et dynamisk journaliserings- og sagssystem og ikke et egentligt statistiksystem. Opmærksomheden henledes derfor på, at de statistiske oplysninger, der gives i denne besvarelse, kan afvige fra tidligere meddelte statistiske oplysninger.

Tabel 5.3: øvrige sager i forbindelse med de nationale og regionale aktioner

Øvrige sager	2012-13	2014	2015 (1. - 3. kvartal)
Frihedsberøvelse	40	35	46
Ulovligt arbejde/arbejdstager	27	33	42
Ulovligt arbejde/arbejdsgiver	13	16	21
Ulovligt ophold	9	17	11
Andet*	40	20	32

Kilde: Politiet *Udlændingelov i øvrigt, hundelov m.v.

6. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekrutterings indsats

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) – fremover den del af STAR, der er ressortomlagt til Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) under Udlændinge-, Integrations og Boligministeriet – har i 2012-2015 deltaget i nogle af de landsdækkende og regionale fællesaktioner med henblik på at bistå politiet med kontrol af tredjelandsstatsborgeres ret til ophold og arbejde i Danmark. SIRI har igennem årene deltaget i 32 aktioner, heraf 17 aktioner i 1.-3. kvartal 2015. SIRI's deltagelse i udgående kontrolaktioner er øget fra 2015 som følge af aftalen om reform af international rekruttering fra juni 2014. SIRI har samtidig fået adgang til at bruge de logbøger, som bl.a. SKAT kan pålægge virksomheder at føre om deres ansatte, arbejdstid mv. På flere af de aktioner, som STAR har deltaget i, er der antruffet udenlandske arbejdstagere uden fornøden opholds- og arbejdstilladelse. Det har ført til anholdelser og forelæggelse for Udlændingestyrelsen med henblik på udvisning og/eller bødepålæg fra politiet til såvel arbejdsgivere som arbejdstagere. SIRI's deltagelse er målrettet brancher, hvor der erfaringsmæssigt er beskæftiget tredjelandsstatsborgere.

7. Opsamling

Siden indsatsen mod social dumping startede d. 1. marts 2012 er kontrol og tilsyn med udenlandske virksomheders regelefterlevelse øget betydeligt. Myndighederne

gennemfører fælles kontrolaktioner – både landsdækkende og regionale – samt har daglige aktiviteter på området.

Finanslovsaftalen for 2015 indebar bl.a. en videreførelse af myndighedsindsatsen mod social dumping i perioden 2015-2018.

Mere effektivt myndighedsarbejde

I 2015 er der sat yderligere ind i forhold til at styrke samarbejdet. Myndighederne har særlig fokus på at effektivisere kontrollerne, således at ressourcerne bruges der, hvor effekten af myndighedernes indsats er størst.

Dette kommer til udtryk på flere måder:

Fx er antallet af planlagte aktioner i 2015 fordoblet i forhold til 2014. Endvidere udbygger myndighederne løbende det indbyrdes samarbejde og koordinering af sager om social dumping, så det sikres, at der bliver taget konsekvent fat om området, og at indsatsen tilpasses over tid, så den samlede myndighedsindsats giver størst mulig effekt.

Ny viden og værktøjer

Effektiviteten af myndighedernes indsats er blevet styrket gennem nye værktøjer, som gør myndighederne i stand til at reagere mere konsekvent over for eventuelle overtrædelser. Arbejdstilsynet har i 2015 sammen med SKAT og Erhvervsstyrelsen igangsat en række informationsmøder med udenlandske virksomheder og ansatte. Møderne bliver primært afholdt i forbindelse med større byggeprojekter og Arbejdstilsynet sørger for, at der er tolke på relevante sprog tilstede.

Nye tendenser

Ligesom i 2014 har myndighederne i første halvår af 2015 haft fokus på nye tendenser blandt udenlandske virksomheder, der udfører arbejde i Danmark.

På baggrund af de opbyggede erfaringer med tilsyn med udenlandske virksomheder har Arbejdstilsynet udvidet sit branchefokus til også at fokusere på bl.a. restaurationsbranchen og autobranschen. Erfaringerne fra disse brancher viser, at nogle af virksomhederne er registreret som enkeltmandvirksomheder, der er ejet af danskere med anden etnisk herkomst. Ved tilsynet konstaterer Arbejdstilsynet så, at der er ansatte. Hvis der er udenlandske ansatte, anvendes der typisk forældede og nedslidende arbejdsmetoder. Tilrettelæggelse af kontroller i rengøringsbranchen kræver ofte nærmere afklaring af, hvornår rengøringsholdene findes på arbejdsstederne, fx hvornår der gøres rent på hvilke skoler i en kommune.

Endvidere oplever myndighederne, at både udenlandske ansatte og arbejdsgivere kun i begrænset omfang ønsker at meddele oplysninger til myndighederne. Udenlandske personer opleves som fåmælte og vil ofte fortælle så lidt som muligt. Det skyldes flere væsentlige faktorer, eksempelvis sprog, kultur, manglende kendskab til danske regler og myndigheders rolle samt frygt for konsekvenser fra arbejdsgiver. Myndighederne arbejder løbende med at skabe de bedste rammer for dialog under kontrollerne.

Prioriteringer i kontrolindsatsen

For hver aktion, der er gennemført, er Arbejdstilsynet, SKAT og politiet blevet skarpere på hinandens myndighedsområder og hermed blevet bedre til at understøtte hinandens myndighedsudøvelse.

Desuden er man i myndighedssamarbejdet i løbende dialog om prioriteringer vedrørende branche- og virksomhedsudvælgelse til brug for kontrolindsatsen. Dette med henblik på hele tiden at sikre, at de mest risikofyldte brancher og virksomheder prioriteres højest. Dette sker bl.a. ved, at myndighederne udveksler oplysninger om, hvilke udfordringer myndighederne oplever i brancherne, hvorved myndighederne får et fælles billede af, hvilke tendenser der rør sig på området.